

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «СВІТ ЛЮДИНИ: НОРМАТИВНИЙ ВИМІР-3»

(13–15 червня 2013 р., Саратов, Росія)

13–15 червня 2013 р. у Саратовській державній юридичній академії відбулася чергова щорічна конференція, присвячена феномену нормативності.

Завдяки організатору конференції, проф. І. Невважаю (СДЮА, Саратов, Росія), на цей захід зібралися не тільки правознавці, а й ряд відомих фахівців у галузях філософії, етики, соціології. Зазначеним фактором було обумовлено ряд цікавих – міждисциплінарних – дискусій, які створювали передумови для комплексного підходу до досліджуваної проблеми.

Заявлена проф. І. Невважаєм тема нормативності була обумовлена як загальними філософськими потребами осмислення тієї ролі, яку відіграють норми у людському бутті, так і наявністю тієї галузевої (правової, етичної, соціологічної тощо) специфіки, яка трансформує «абстрактність» філософських підходів у емпіричну площину окремих дисциплін. Отже, екстраполяція філософських ідей на терени права, політики, соціуму та, з іншого боку, наповнення цих ідей емпіричним матеріалом конкретних наук створила ту неповторну творчу атмосферу, яка сприяла жвавому обговоренню основних питань конференції: філософських проблем нормативності, раціональності етичного і політичного, легітимності і раціональності права.

Науковий захід розпочався з доповіді проф. І. Невважая, який наголосив на кризі легітимності та, як вихід з неї, запропонував переосмислити раціональність правової філософії: від *de facto* до *de jure*. Як філософсько-методологічний фундамент для цього доповідач запропонував концепцію *правової філософії*,

яка, на відміну від *філософії права* як складової правознавства, є тим філософським підходом, що уможлиблює дослідження законодавчої функції людської екзистенції, процес конституювання різних форм раціональності людського буття¹. Співвідношенню моральності (рос. — нравственности) та легітимності був присвячений виступ відомого російського етика проф. Р. Апресяна (ІФ РАН, Москва). У надзвичайно цікавій промові іншого російського філософа, О. Савіна (ІФ РАН, Москва), було розкрито проблеми нормативного соціального порядку. Зокрема, досить плідною здається висунута останнім ідея про те, що збільшення тиску з боку держави створює т. зв. «протестне суспільство», внаслідок чого вищих форм легітимності набувають засоби спротиву суспільства державі. Привернули увагу слухачів також доповіді проф. А. Полякова (СПбДУ, Росія) (який зупинився на аналізові комунікативного підґрунтя вчення відомого російського філософа С. Франка) та Ю. Пермякова (СДУ, Самара, Росія), який розглянув метаморфози легітимності у сучасному російському суспільстві.

Також цікавими були виступи проф. А. Павленка (Москва, ІФ РАН), С. Касаткіна (Самара), С. Моїсеєва (Новосибірськ), Ю. Ветютнева (Волгоград) та ін. Викликала дискусії з О. Савіним (щодо особливостей експлікації вчення М. Гайдеггера на право) та С. Касаткіним (щодо співвідношення правового позитивізму та динамічного праворозуміння) і доповідь автора цього огляду, присвячена нормативності у контексті концепції темпоральної онтології права.

Насамкінець слід особливо відзначити гостинність організаторів (які люб'язно взяли на себе витрати, пов'язані з приїздом і розміщенням учасників), а також надзвичайно високий філософсько-правовий і загальнометодологічний рівень конференції. Будемо сподіватися, що цей захід відбудеться і наступного року, знову надавши можливість живого спілкування і вільного руху нових та цікавих ідей.

О. СТОВБА

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри теоретичної і практичної філософії

(Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)

¹ На запрошення автора цього огляду проф. І. Невважай люб'язно погодився викласти ці ідеї у вигляді окремої статті для нашого часопису.